

Cursus Leren van Luther 2026-2027 **HOE VERANDER JE DE KERK**

De kracht van Luthers weg naar hervorming.

Voor wie zich wil verdiepen in geloofsvragen
is er al een aantal jaren de cursus Leren van Luther.
Elk jaar met een ander thema.

Anmelden en info:
www.lerenvanluther.nl

Luther écht leren kennen
waar het spannend wordt:
dat is het doel van de
cursus Leren van Luther.
Luther heeft nooit een
nieuwe kerk willen stichten.
Hij wilde de kerk
hervormen.

Protestantse theologie is niet te begrijpen zonder kennis van het gedachtegoed van de kerkhervormer Maarten Luther (1483-1546). Zijn gedachtegoed heeft kerkhervorming op gang gebracht en voedt de theologie tot op de dag van vandaag. In de cursus Leren van Luther wordt elk jaar op een andere wijze aandacht gegeven aan wat Luther en zijn theologie voor ons in onze tijd kan betekenen.

Deze cursus is voor deelnemers uit alle kerken en voor belangstellenden.
In 18 plaatsen door het land wordt deze cursus aangeboden.

Over de Cursus

Hoe en waartoe verander je de kerk? De kracht van Luthers weg naar hervorming.

Luther heeft nooit een nieuwe kerk willen stichten. Hij wilde de kerk van zijn tijd en de vigerende theologie grondig hervormen, om zo relevant te blijven in situaties van grote culturele veranderingen. In die zin kunnen we van Luthers reformatie leren als we naar onze eigen tijd en onze eigen kerken kijken. Want wat maakte Luthers hervorming succesvol?

Hoe zorgde hij ervoor dat de gelovigen konden meegaan met de nieuwe ideeën en de veranderende praktijken? En hoe ging hij om met fanatici die het allemaal nog veel radicaler wilden?

Luther leert ons hoe frisse nieuwe ideeën mensen en kerkstructuren kunnen veranderen, maar ook hoe belangrijk het is om altijd voor ogen te houden waar het in de kerk om moet gaan.

Want verandering is nooit een doel op zich is. De vraag is altijd: waartoe zouden we willen veranderen? Voor Luther was dat duidelijk: naar Christus toe! Maar wat betekent dat eigenlijk?

HOE VERANDER JE DE KERK

In vier bijeenkomsten lezen we over de cultuurcrisis in Luthers tijd, over zijn eigen strijd om het geloof weer terug te brengen naar de 'gewone man', over zijn worsteling met radicaliteit en realiteitszin en ook hoe hij zelf veranderde en zijn leven in de waagschaal stelde. En we leren hoe dit ons vandaag verder kan brengen.

In het seizoen 2026-2027 wordt voor de veertiende keer de cursus Leren van Luther aangeboden.

Ooit begonnen als een korte leergang in enkele Lutherse gemeenten wordt deze cursus nu gegeven op achttien plaatsen in heel Nederland; van Groningen tot Heerlen en van Amsterdam tot Hengelo.

De deelnemers zijn niet alleen van lutherse huize maar van alle achtergronden, allen met een belangstelling om zich aan de hand van teksten van Luther in vragen van het geloof te verdiepen.

Docenten/gespreksleiders:

ds. Susanne Freytag
ds. Willy Metzger
ds. André van der Stoel
mevr. Carry Nijland ba
ds. Roel Braakhuis
ds. Jos de Heer
dr. Theo van Willigenburg
(tevens cursus-coördinator)

lerenvanluther@gmail.com
tel: 06-33912948

LEREN VAN LUTHER 2026-2027

Start: begin september 2026

De cursus omvat vier middag- of avondbijeenkomsten van 1,5 uur.

Deelname kost slechts € 20,- per persoon.

Deelnemers hebben de beschikking over een zorgvuldig samengestelde reader (pdf of kopie) met een selectie van paragrafen uit Luthers werk en aanvullende hedendaagse teksten.

Er is ook een gelegenheid om online deel te nemen. De cursus gaat door bij minimaal acht deelnemers.

Over de Bijeenkomsten

Bijeenkomst 1

De crisis in de kerk: in Luthers tijd en in onze tijd

Sinds de vroege Middeleeuwen was er een soort werkverdeling ontstaan tussen geestelijken (priesters, monniken) en 'gewone' gelovigen. De geestelijken leefden devotieel voor God en de 'leken' onderhielden hen financieel om de sacramenten te bedienen. Daarmee was de gelovige geworden tot een consument van heilsgoederen die door de kerk (al dan niet tegen betaling) werden uitgedeeld.

In onze tijd gedragen veel kerken zich eigenlijk niet veel anders: ze bieden allerlei religieuze diensten (zingeving, liturgische vieringen, pastoraat), maar moeten concurreren op een sterk krimpende markt van (shoppende) gelovigen. Daarom zoeken ze naarstig naar productvernieuwing of trachten ze het succes van groei-kerken te kopiëren.

Luthers trachtte de kerk niet alleen te bevrijden van dit marktdenken, hij zette vooral in op het her-denken van geloof als een levenshouding, een gezindheid én een dagelijkse praktijk. Dat begint met de vraag waar we in geloven (waar we op vertrouwen)? Wie is God voor ons? 26

Bijeenkomst 2

Luthers doel: Christus weer centraal stellen

De kerk is voor Luther de gemeenschap die in alles Christus centraal stelt. Want in Christus heeft de onzichtbare God zich geopenbaard en ons opgezocht.

Wij kunnen God niet zoeken, we kunnen alleen wachten totdat hij ons zoekt en vindt en bidden dat hij de kerk vernieuwt. Dat verwachten doet de kerk door in elk Bijbelvers Christus te vinden, in elke eredienst Jezus en de boodschap van genade centraal te stellen en in elke situatie te onderscheiden wat toe-leidt of juist afleidt van Christus.

Volgens Luther openbaart God zich in Christus altijd 'onder het tegendeel': als licht in het duister, leven in sterven, kracht in zwakte, oneindigheid in eindigheid, genade in oordeel, leven in dood. Kan God, hoewel onkenbaar, zo op onverwachte wijze bij ons zijn?

Bijeenkomst 3

Luthers weg: radicale ideeën en bedachtzame praktijk

In de jaren 1519-1521 publiceert Luther zijn hemelbestormende ideeën waarom hij uit de kerk wordt gezet en door de keizer vogelvrij wordt verklaard. Hij duikt onder op de Wartburg, maar als hij hoort dat radicale Hervormers een beeldenstorm ontketenen, keert hij begin 1522 spoorlags terug naar Wittenberg en preekt fel tegen het vernietigen van kerkinterieurs.

Hij pleit voor rust, geduld en verandering door het Woord in plaats van radicale maatregelen. 'Wachten op God' in plaats van onze eigen actie.

Hoe kun je een kerk diepgaand veranderen en tegelijk zorgen dat je de goede richting kiest en dat gelovigen daarin kunnen meegaan, bijvoorbeeld als het gaat om de liturgie of de kerkmuur? Luther pleit voor bedachtzaamheid. Wat niet wil zeggen dat de kerk geen crisis kent. Sterker nog: Luther leeft vanuit crisis! De ontmoeting met Christus zal de kerk, zal ons leven, altijd op de kop zetten.

Bijeenkomst 4

De identiteit van kerk en van gelovigen: ontvankelijk leven

Luthers leven was in alle opzichten een antwoordend leven. Geloof, zo ontdekte hij, is dankend antwoord geven op Gods belofte van vergeving. Leven is leven uit genade, leven van wat je ontvangt.

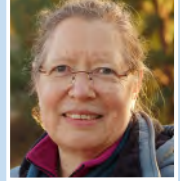
Dat betekent niet dat voor Luther vroomheid slechts bestond uit persoonlijke spiritualiteit. Vanuit je geloof verhoud je je juist op allerlei manieren met de wereld om je heen.

Luthers geschriften zijn altijd een antwoord op de ontwikkelingen van zijn tijd. Hij schreef voor gelovigen, prelaten, theologen en overheden. Ontvankelijk leven naar God en naar je medemens: hoe doen we dat nu?

Over de Docenten

ds. Susanne Freytag

was vanaf 1996 verbonden aan de Evangelisch-Lutherse gemeente Groningen. Vanaf september 2016 dient zij de Evangelisch-Lutherse Gemeente Zuid-Nederland. Vanaf 2024 was ze weer terug als predikant in de Lutherse gemeente Groningen. Zij was vele jaren lid van de Evangelisch-Lutherse synode en van de generale synode.

dr. Theo van Willigenburg

studeerde theologie en filosofie en promoveerde in Utrecht. Hij is emeritus hoogleraar wijsgerige ethiek en thans verbonden als onderzoeker aan de faculteit Religie en Theologie van de Vrije Universiteit. Daarnaast is hij cantor in de Lutherse Kerk van Apeldoorn.

ds. Willy Metzger

is predikant van de Evangelisch-Lutherse Gemeente het Gooi in deeltijd. Hij studeerde theologie in Heidelberg en Amsterdam en kwam vanwege de studie theologie in 1987 naar Nederland. Naast zijn werk als predikant is hij in dienst van de Universiteit van Amsterdam, als consultant voor ICT in Onderwijs en Onderzoek.

ds. André van der Stoep

is predikant van de Evangelisch Lutherse Gemeente Amsterdam. Hij studeerde theologie aan de PThU in Kampen en Amsterdam. Na zijn studie heeft hij als predikant gewerkt in een pioniersproject in Amsterdam Zuidoost. Centrale vraag in zijn werkzaamheden is 'Wat is het goede nieuws in deze situatie?'

mw. b. Carry Nijland

studeerde in haar jonge jaren sociologie aan de RU Utrecht en vanaf 2006 religie studies aan de Radboud Universiteit Nijmegen, richting Geestelijke Verzorging/Pastoraat. In deze studie volgde zij o.a. godsdienstfilosofie, syst. theologie, Bijbel exegeze en hermeneutiek. Sinds 2015 is zij ouderling pastoraat voor de E.L.G. Zutphen.

ds. Roel Braakhuis

was 25 jaar pastoraal werker in de RK Kerk. Na zijn afscheid aldaar werd hij predikant in de PKN en tot zijn emeritaat is hij verbonden geweest aan de Protestantse Gemeente in Ammerstol. Hij is één van de vertalers van Luthers werken zoals zijn uitgegeven onder redactie van Prof. Markus Matthias.

ds. Jos de Heer

studeerde Rechten en Theologie aan de Universiteit Utrecht en was predikant in Gemert, Rotterdam-Zuid, Delft (studentenpastoraat), Ouderkerk aan de Amstel, Utrecht en Zaltbommel. Hij publiceerde commentaren op verschillende Nieuwtestamentische geschriften en is kenner van de spiritualiteit van de Lectio Divina.

Over de Locaties

Cursus locaties	Contactpersonen
Groningen: Lutherse kerk Haddingestraat 23, 9711KC Groningen	dhr. Jaap Vette jaapvette@gmail.com - 06 49944650
Leeuwarden: Lutherse kerk Nieuwe Oosterstraat 28-30, 8911KN Leeuwarden	Mw. Elisabeth Huxdorff luthers@xs4all.nl - 06-127 837 13
Zwolle: Lutherse kerk Koestraat 2-4, 8011 NK Zwolle (ingang via Potgietersingel, achterkant van de kerk)	ds. Margo Jonker margojonker@kpnplanet.nl - 038-452 54 08 of 06-13525202
Dalfsen: Kerkelijk Zalencentrum 'De Overkant' Kerkplein 22, 7721 AD Dalfsen	dhr. Frits Prins prins96@kpnmail.nl - 0529-43 32 68
Zutphen: Lutherse kerk Beukerstraat 10, 7201 LD Zutphen (ingang Korte beukerstraat 15, achterkant van de kerk)	Mw. Carry Nijland 7204S85@hetnet.nl - 06-168 981 51
Hengelo: Lutherse kerk Beukerstraat 10, 7201 LD Zutphen (ingang Korte beukerstraat 15, achterkant van de kerk)	Ds. Nico Pronk paspronk@planet.nl - 053-572 15 13
Heerlen: Lutherse kerk Meezenbroekerweg 70, 6412 VL Heerlen	Mw. Gerda Boon gerda.boon@hotmail.com - 06-361 091 77
Nijmegen: Maranathakerk Prins Hendrikstraat 79, 6531TH Nijmegen	Mw. Lilo Dankbaar lilo.dankbaar@gmail.com - 06-145 593 29
Ede: Lutherse Kerk (gemeentecentrum achter de kerk) Steenbokstraat 86, 6711 NH Ede	Mw. Karin Schonewille caschonewille@gmail.com
't Gooi (Bussum): Gemeente Centrum ELG Het Gooi Mecklenburglaan 52, 1404 BJ Bussum	ds. Willy Metzger predikant@elghetgooi.nl - 035-692 02 41
Amsterdam: Oude Lutherse kerk Singel 411, 1012 WN Amsterdam (ingang Handboogstraat 4, achterzijde gebouw)	ds. André van der Stoel andrevanderstoel@luthersamsterdam.nl - 06-15598246
Den Haag: Lutherse Kerk Lutherse Burgwal 7-9, 2512 CB Den Haag	Contactpersoon nog onbekend elgdenhaag@gmail.com
Rotterdam: Andreaskerk Heer Vrankenstraat 51, 3036 LB Rotterdam	mw. Evelien van Zoelen-Haas evelienhaas@gmail.com

Rooster Leren van Luther 2026-2027

		1ste bijeenkomst	2de bijeenkomst	3de bijeenkomst	4de bijeenkomst
Nijmegen	di-avond	01-sep	15-sep	29-sep	13-okt
Zutphen/Hengelo	di-middag	15-sep	22-sep	06-okt	20-okt
Groningen	wo-middag	07-okt	21-okt	04-nov	18-nov
Leeuwarden	wo-avond	07-okt	21-okt	04-nov	18-nov
Ede	di-avond	13-okt	27-okt	17-nov	01-dec
't Gooi (Bussum)	do-avond	15-okt	29-okt	12-nov	26-nov
Amsterdam	do-avond	22-okt	05-nov	19-nov	03-dec
Dalfsen	di-middag	27-okt	10-nov	24-nov	08-dec
Zwolle	di-avond	27-okt	10-nov	24-nov	08-dec
Den Haag	do-avond	12-nov	26-nov	10-dec	07-jan
Heerlen	wo-avond	18-nov	02-dec	16-dec	13-jan
Rotterdam	di-avond	12-jan	26-jan	09-feb	23-feb
Online	do-avond	14-jan	28-jan	11-feb	25-feb

Tenzij anders vermeld vindt de cursus plaats aan het begin van de avond van 19.30-21.00 uur.
De middagbijeenkomsten zijn van 14.30-16.00 uur.

Minimale deelname van de cursus op een locatie is 8 deelnemers.

Kosten cursus: € 20,- (inclusief reader die als pdf beschikbaar wordt gesteld)

Aanmelden voor de cursus

Wilt u zich aanmelden voor de cursus ga dan naar onze website en schrijf u in!
U mag zich ook inschrijven via een e-mail (of bel) naar de contactpersoon van de cursuslocatie waar u de cursus wilt volgen. Aanmelden voor de online (zoom) bijeenkomsten kan ook via: lerenvanluther@gmail.com.

Aanmelden en info:

www.lerenvanluther.nl